Nr 1/2018
1 lipca - 31 grudnia 2018

BIULETYN informacyjny

ZARZADU GŁÓWNEGO TOWARZYSTWA URBANISTÓW POLSKICH

SOCIETY OF POLISH TOWN PLANNERS SOCIÉTÉ DES URBNISTES POLONAIS

T R E Ś Ć

STANOWISKO TUP W SPRAWIE ZAŁOŻEŃ USTAWY Z DNIA 5 LIPCA 2018 ROKU O UŁATWIENIACH W PRZYGOTOWANIU I REALIZACJI INWESTYCJI MIESZKANIOWYCH ORAZ INWESTYCJI TOWARZYSZĄCYCH *str. 1*

ZAŁOŻENIA MONITORINGU USTAWY O UŁATWIENIACH W PRZYGOTOWANIU I REALIZACJI INWESTYCJI MIESZKANIOWYCH ORAZ INWESTYCJI TOWARZYSZĄCYCH *str. 3*

STANOWISKO TUP W SPRAWIE PROJEKTU USTAWY O ARCHITEKTACH *str. 6*

POLSKIE MIASTA W OBLICZU ZMIAN KLIMATYCZNYCH - STANOWISKO TUP OPUBLIKOWANE W RAPORCIE UN GLOBAL COMPACT "ZRÓWNOWAŻONE MIASTA. POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA W POLSCE 2018", PRZEDSTAWIONYM Z OKAZJI KONFERENCJI COP 24 *str. 7*

POLTYKA FINASOWA TUP ORAZ UCHWAŁY KIERUNKOWE I PRZESĄDZENIA FINANSOWE *str. 11*

PRZYGOTOWANIA DO OBCHODÓW 100 LECIA POWSTANIA TOWARZYSTWA URBANISTÓW POLSKICH - OJCOWIE ZAŁOŻYCIELE *str. 12*

NAGRODA JERZEGO REGULSKIEGO - III EDYCJA *str. 16*

ZMIANY LEGISLACYJNE ZWIĄZANE Z PROCESEM PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO *str. 18*

KRONIKA WYDARZEŃ ZG TUP *str. 18*

KONFERENCJE *str. 23*

PUBLIKACJE *str. 23*

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

Koleżanki i Koledzy
CZŁONKOWIE TUP

Oddajemy w Wasze ręce nową odsłonę **Biuletynu Zarządu Głównego Towarzystwa Urbanistów Polskich.** Pragniemy, żeby treści w nim zawarte, miały wartość merytoryczną i informacyjną.

Biuletyn jest wzorowany na pierwszych, międzywojennych wydawnictwach TUP-u, w których publikowano zawartość zawsze z celowymi uzasadnieniami i komentarzami. Dawne Biuletyny do dziś są zbiorem wiedzy, która jest bezcenna w poszukiwaniach i badaniach rozwoju prawie już stuletniego Towarzystwa. Główne tematy z działalności ZG TUP będą wybrzmiewać w wątkach głównych. Ich zakres uzależniony będzie od ważności zagadnienia i potrzeby chwili. Uzupełniająco przedstawiać będziemy „wydarzenia" z życia Zarządu Głównego, w szczególności konferencje, konkursy, seminaria, spotkania i inne. Za istotne ZG TUP uznał również przedstawianie ważnych z punktu działalności urbanistycznej - publikacji, związanych z badawczą i praktyczną stroną naszego zawodu.

Pragniemy, żeby Biuletyn ZG TUP stał się zbiorem wiedzy o działalności NA ULICY LWOWSKIEJ W WARSZAWIE, ale również pracy wszystkich członków Towarzystwa na drodze do lepszej urbanistyki w Polsce i na świecie.

Zarząd Główny TUP

Grudzień 2018

STANOWISKO TUP W SPRAWIE ZAŁOŻEŃ USTAWY Z DNIA 5 LIPCA 2018 ROKU O UŁATWIENIACH W PRZYGOTOWANIU I REALIZACJI INWESTYCJI MIESZKANIOWYCH ORAZ INWESTYCJI TOWARZYSZĄCYCH

W połowie marca 2018 roku Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju RP przekazało do konsultacji publicznych projekt *ustawy* ***o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących***, zwanej **„specustawą mieszkaniową"**[(1)]. W powszechnym przekonaniu projekt wychodził ze złych przesłanek, w rezultacie proponował rozwiązania szkodliwe społecznie i ekonomicznie, co pominięto w pobieżnej analizie skutków regulacji. Rząd, zamiast rozpoznać złożoną istotę trudności w zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych społeczeństwa, wskazał problem w rzekomej niedostępności terenów.

Towarzystwo Urbanistów Polskich, głosem Zarządu Głównego, wniosło w dniu 29 marca 2018 roku o zaprzestanie prac nad w/w ustawą i wycofanie projektu ustawy z konsultacji społecznych[(2)]. TUP zakwestionował tezę ustawy, że niesprawność procesu inwestycyjnego wynika z braku terenów pod budownictwo mieszkaniowe wyznaczonych w planach miejscowych. Zauważono, że zwiększanie stopnia pokrycia kraju planami miejscowymi nie jest celem samym w sobie, ponieważ 60% powierzchni Polski stanowią użytki rolne, 30% lasy, 4,8% grunty zurbanizowane i zabudowane, a 5,2, stanowią wody, drogi i inne grunty. Użytki rolne oraz lasy chronione są szczególnymi przepisami i z zasady nie potrzebują regulacji z zakresu planowania przestrzennego. TUP wskazał również badania naukowe i opracowania statystyczne, w których wielokrotnie wykazywano nadwyżki terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe (*chłonność terenów przeznaczonych w uchwalonych przez gminy planach miejscowych już w 2012 roku przekroczyła 60 milionów mieszkańców*). Problem dostępu do mieszkań nie tkwi więc w braku przygotowanych planistycznie terenów inwestycyjnych.

W stanowisku przesłanym do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju RP, Towarzystwo przedstawiło argumentację poruszająca następujące zagadnienia:

- „ubezwłasnowolnienie samorządów";
- dualizm prawny i naruszenia zasady zaufania publicznego do organów administracji publicznej;
- realizacja nowej zabudowy bez niezbędnej infrastruktury społecznej;
- dewastacja krajobrazu i wprowadzenie chaosu przestrzennego (brak zasady kontynuacji funkcji i formy);
- generowanie konfliktów społecznych;
- naruszenie prawa własności w celu wspierania niepublicznych inwestycji komercyjnych;
- brak określonego terminu obowiązywania ustawy.

TUP zaapelował o przerwanie procesu legislacyjnego oraz powrotu do realizacji strategicznych dokumentów rządowych, w szczególności do Koncepcji Przestrzennego

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

Zagospodarowania Kraju, Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz przyspieszenia prac nad Kodeksem Urbanistyczno-Budowlanym.

W dniu 7 sierpnia 2018 roku opublikowano w Dzienniku Ustaw RP **ustawę *o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących.*** Tym sposobem po raz kolejny przerwano kontynuację myśli urbanistycznej w miejscach, gdzie zostanie podjęta inicjatywa budowlana uruchamiania terenów w trybie ***lex dewelopers***.

Po uchwaleniu przez Sejm RP, a przed podpisaniem ustawy przez prezydenta Polski Towarzystwo Urbanistów Polskich ponownie podjęło próbę polemiki (*pismo TUP do Prezydenta RP ws specustawy mieszkaniowej, opublikowane na www.tup.org.pl 23 lipca 2018 roku*[(3)]). W dniu 23 lipca 2018 roku skierowało do Prezydenta RP - Andrzeja Dudy list, którego treść formułowała zastrzeżenia dotyczące przyjętej przez Sejm regulacji oraz wskazywała jej negatywne, długoterminowe skutki dla ładu przestrzennego. Podkreślono kontrowersyjne rozwiązania dotyczące relacji decyzji lokalizacyjnych z dokumentami planowania miejscowego oraz zgodności uchwał rad gmin z zasadami i kierunkami polityki przestrzennej, wyrażanymi w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (*przykładowo: tereny kolejowe, powojskowe, czy grunty rolne powinny być z dużą ostrożnością traktowane jako potencjalne tereny mieszkaniowe, ponieważ często pełnią one kluczową rolę w systemie regeneracji i wymiany powietrza*). Wskazano sprzeczności w zakresie obowiązywania dla tego samego terenu dwóch niezgodnych z sobą aktów prawa miejscowego: planu miejscowego i uchwały w sprawie lokalizacji budownictwa mieszkaniowego. Uwypuklono również argument, że jest to kolejna ustawa pozwalająca realizować inwestycje z pominięciem systemu planowania przestrzennego.

TUP zadeklarował również (po decyzji Prezydenta RP) stworzenie społecznego nadzoru oraz wsparcia w **systematycznym monitoringu stosowania ustawy i jej skutków przestrzennych**. Wybrzmiała teza, że specustawa jest w sposób szczególny obarczona ryzykiem błędnych interpretacji: *„Kierujemy się bowiem* (dop. urbaniści) *pamięcią okoliczności wdrażania poprzednich regulacji, którym takie działania nie towarzyszyły. W rezultacie, w trakcie ich stosowania, pod wpływem nacisków różnych grup interesów i rozmijających się z intencjami ustawodawcy interpretacjami sądów administracyjnych, negatywne następstwa zaczynały niweczyć deklarowane cele.*

Ustawa weszła w życie 21 sierpnia 2018 roku z datą wygaśnięcia jej ustaleń w dniu 31 grudnia 2028 roku.

ZG TUP

(1) Członkowie TUP podjęli polemikę z w/w tematem w ramach następujących publikacji:
Przegląd Komunalny nr 5/2018: link: http://e-czytelnia.abrys.pl/przeglad-komunalny/2018-5-1020/forum-12606/chaos-w-mieszkalnictwie-23931
wywiad z Kol. Grzegorzem Buczkiem - link: http://tup.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1659%3Awywiad-z-grzegorzem-buczkiem-ws-specustawy-mieszkaniowej&catid=131%3Aartykuly&Itemid=203&lang=pl
wywiad z Kol. Tadeuszem Markowskim - link: http://www.sprawynauki.edu.pl/nowe-wydanie/326-gospodarka-przestrzenna/3992-miasto-na-wsi

(2) **Stanowisko TUP do specustawy** mieszkaniowej, opublikowane na stronie www.tup.org.pl 30 marca 2018 roku, link: http://tup.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1616%3Astanowisko-tup-do-specustawy-mieszkaniowej&catid=131%3Aartykuly&lang=pl

(3) **Pismo TUP do Prezydenta RP ws specustawy mieszkaniowej**, opublikowane na www.tup.org.pl 23 lipca 2018 r.) link: http://tup.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1660%3Apismo-tup-do-prezydenta-rp-ws-specustawy-mieszkaniowej&catid=131%3Aartykuly&lang=pl

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

ZAŁOŻENIA MONITORINGU USTAWY O UŁATWIENIACH W PRZYGOTOWANIU I REALIZACJI INWESTYCJI MIESZKANIOWYCH ORAZ INWESTYCJI TOWARZYSZĄCYCH

Kontynuując deklarowaną przez Towarzystwo Urbanistów Polskich potrzebę monitorowania działań wynikających z *ustawy o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących*, zwanej „specustawą mieszkaniową", Zarząd Główny TUP podjął działania związane ze wskazaną inicjatywą. W dniu 28 września 2018 roku przeprowadzono dyskusję z przedstawicielami poszczególnych oddziałów terenowych TUP (w ramach spotkania Kolegium TUP), w wyniku której wskazano potrzebę wspólnej, kontroli realizacji skutków wynikających ze wskazanego powyżej prawa. Poniżej przedstawiono przyjęte przez Zarząd Główny TUP założenia dotyczące społecznej kontroli i oceny skutków wejścia w życie w/w ustawy.

W dniu 14 grudnia 2018 roku, uchwałą Zarządy Głównego TUP powołano **Zespół Inicjujący ds. monitoringu**, w składzie: Kol. **Bartłomiej Kolipiński** i Kol. **Tomasz Sławiński**, którego celem jest przygotowanie działań wdrażających proces monitoringu na szczeblu krajowym i poziomach terenowych Towarzystwa.

Założenia dotyczące społecznej kontroli i oceny skutków wejścia w życie ustawy z dnia 5 lipca 2018 roku o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących (Dz.U. poz. 1496)

Uzasadnienie podjęcia przez TUP kontroli i oceny w.w. ustawy.

„*Towarzystwo nasze, jak wiele innych organizacji i stowarzyszeń, krytycznie odniosło się do ustawy określanej jako specustawa mieszkaniowa, a w publicystyce jako „lex dewelopers". Uczyniło tak dwukrotnie: pierwszy raz w odniesieniu do projektu z marca br., wnosząc o zaniechanie dalszych prac nad tak zamierzoną regulacją, drugi raz – w odniesieniu do uchwalonej już ustawy, z intencją skłonienia Prezydenta RP do jej zawetowania.*

W tym drugim przypadku zwróciliśmy uwagę na fakt, że uchwalona ustawa znacznie różni się od pierwotnego projektu, ale jednocześnie napisaliśmy, że mimo to w dalszym ciągu niesie ona z sobą wielkie ryzyko niepożądanych społecznie skutków z uwagi na, ogólnie mówiąc, możliwość wykorzystywania jej dla maksymalizowania

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

zysków inwestorów mieszkaniowych kosztem ładu przestrzennego i standardów urbanistycznych. Dlatego postulowaliśmy, żeby ew. wejściu ustawy w życie towarzyszył od początku systemowy monitoring jej skutków (adresując rzecz jasna ten postulat do administracji rządowej).

Jednocześnie uznaliśmy, i tak to zadeklarowaliśmy w piśmie do Pana Prezydenta oraz w rozmowie z wiceministrem Soboniem, że z różnych względów wskazane będzie monitorowanie ustawy również społecznymi siłami Towarzystwa. Taka deklaracja znajduje podstawę w par. 8.2.5. Statutu TUP, który mówi, że Towarzystwo realizuje swój cel m.in. poprzez „obserwację zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, ostrzeganie i interweniowanie w przypadku zagrożenia interesu publicznego w gospodarowaniu przestrzenią".

Cel

Podejmując się społecznej kontroli działania specustawy mieszkaniowej powinniśmy postawić sobie następujące cele tej inicjatywy:

a) zebranie informacji pozwalających zweryfikować obawy związane z wejściem w życie ustawy;
b) uzyskanie materiału podbudowującego ewentualne wnioski w sprawie zmiany odpowiednich przepisów;
c) podejmowanie interwencji w przypadkach szczególnego zagrożenia dla szeroko rozumianego ładu przestrzennego.

Sposób realizacji celów:

a) obserwacja zastosowań ustawy w odniesieniu do jej skutków przestrzennych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zjawiska społecznie niepożądane;
b) merytoryczna analiza wybranych przykładów (zwłaszcza tzw. głośnych) traktowanych jako studium przypadku;
c) śledzenie orzecznictwa administracyjnego i sądowego kształtującego interpretacje ustawy;
d) informowanie opinii publicznej, kontakty z mediami.

Założenia ogólne (ideowe)

Kierując się zasadami właściwymi dla działalność tzw. organizacji strażniczych należy przyjąć i bezwzględnie respektować następujące założenia:

a) podejście pozytywne, a więc nastawione na zmianę negatywnie ocenianej rzeczywistości;
b) obiektywność, a więc nie przyjmowanie z góry tezy do udowodnienia;
c) dobro wspólne – realizacja inicjatywy nie może być podporządkowana interesom korporacyjnym i grupowym, a zwłaszcza biznesowym;
d) jawność – wszelkie informacje muszą mieć podane imienne źródło pochodzenia;
e) rzetelność – każda opisywana sytuacja musi posiadać wiarygodności w postaci opinii (podpisu) osoby znającej się na rzeczy.

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

Założenia organizacyjne

Biorąc pod uwagę fakt, że tego typu inicjatywę podejmujemy po raz pierwszy w historii TUP-u, poniższe założenia wykonawczo-organizacyjne należy traktować jako propozycje na próbę, a więc elastycznie i z założeniem możliwości ich modyfikacji:

a) monitoring powinien mieć charakter ogólnopolski, a więc w realizację inicjatywy powinny włączyć się wszystkie oddziały TUP;
b) powinien powstać przy ZG zespół koordynujący realizację monitoringu i zbierający informacje z oddziałów, w celu ich opracowania w formie np. raportów, czy uogólnień;
c) zainteresować inicjatywą monitoringu partnerskie stowarzyszenia (np. SARP, ale także np. Polski Związek Firm Deweloperskich);
d) informację o podjęciu przez TUP monitoringu należy upublicznić, z jednoczesnym zaapelowaniem do wszystkich zainteresowanych o przekazywanie do TUP informacji o rezultatach specustawy mieszkaniowej;
e) w przypadku j.w. każda taka informacja powinna być zweryfikowana przez osobę/zespół z oddziału terenowego TUP, wskazane byłoby powołanie w oddziałach takich zespołów;
f) powyższa zasada powinna dotyczyć także informacji pozyskiwanych z mediów;
g) w przypadkach uzasadnionych powinno się korzystać z przepisów o dostępie do informacji publicznych.

Jakie zagrożenia niesie ustawa – co monitorować?

W świetle dotychczasowej krytyki specustawy mieszkaniowej oraz na podstawie negatywnych doświadczeń związanych z funkcjonowaniem obowiązującego prawa planowania przestrzennego, należy liczyć się z następującymi (podanymi tu przykładowo) zagrożeniami jakie mogą nas czekać:

a) lokalizowanie inwestycji mieszkaniowych z naruszeniem obowiązujących planów miejscowych, zwłaszcza w przypadkach, gdy plany te stanowią skończone (całościowe) koncepcje urbanistyczne;
b) wykorzystywanie bardzo napiętej procedury do ograniczania społecznej kontroli zamierzeń dotyczących lokalizacji inwestycji mieszkaniowych;
c) lokalizowanie inwestycji mieszkaniowych na podstawie indywidualnych odstępstw od rygorów ochronnych;
d) wykorzystywanie przeskalowanych („podażowych”) studiów gmin jako uzasadnienia dla uruchamiania nowych terenów inwestycyjnych, w sytuacjach niewykorzystania rezerw w istniejących planach;
e) lokalizowanie inwestycji mieszkaniowych na terenach „powojskowych”, „popocztowych” itd., w przypadkach, gdy są one predysponowane do innych funkcji: np. usług ogólnomiejskich czy służących poprawie warunków środowiskowych.

ZG TUP

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

STANOWISKO TUP W SPRAWIE PROJEKTU USTAWY O ARCHITEKTACH

W październiku 2018 roku Zarząd Główny TUP otrzymał do zaopiniowania **projekt *ustawy o architektach,*** zakładający zdefiniowanie zawodu architekta oraz określenie zasad jego wykonywania. Dokument ten miał na celu wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 lutego 2018 roku (sygn. K 39/15 Dz. U. poz. 325), dotyczącego ograniczenia zakresu uprawnień budowlanych, w zakresie w jakim ten wyrok dotyczył zawodu architekta.

Projekt ustawy został poddany dyskusji w Zarządzie Głównym TUP, której wynikiem była opinia skierowana w dniu 25 października 2018 roku do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju RP[(1)]. Towarzystwo, głosem Zarządu, wskazało, że niektóre proponowane w projekcie ustawy o architektach regulacje, mogą mieć niekorzystne skutki dla osób wykonujących zawód urbanisty, ale też dla planowania przestrzennego i urbanistyki.

TUP wskazał, że zgodnie z Oceną Skutków Regulacji celem ustawy jest sprecyzowanie wykonywania zawodu urbanisty, jako zawodu odrębnego od profesji inżyniera budowlanego, co uznano za intencję słuszną. Zdziwienie wzbudziło jednak to, że projektowane regulacje, poprzez przyznanie członkom Izby Architektów uprawnień do sporządzania projektów urbanistycznych i aktów planowania przestrzennego (art. 8.1 2 i 3) ***de facto* likwidowały zawód urbanisty.** Równocześnie projektowanemu rozszerzeniu uprawnień do sporządzania aktów planowania przestrzennego nie towarzyszyły żadne propozycje kompetencji, jakimi powinien legitymować się członek Izby Architektów wykonujący te zadania. Nie uwzględniono koniecznych staży, adekwatnych dla wiedzy, jaką musi posiadać urbanista (różne skale planowania przestrzennego, od regionalnej, poprzez lokalną do punktowych przesądzeń urbanistycznych) oraz doświadczenia zawodowego, koniecznego do podejmowania decyzji w procesie planowania przestrzennego. TUP uznał, że regulacje przyjęły założenia legislacyjne z początku XX wieku, gdzie zawód urbanisty stanowił niewielki, fragment zawodu architekta. Regulacje wzbudziły również obawy dotyczące kontynuacji pracy w zawodzie osób, które nabyły do tego prawo w trybie dotychczasowych i wcześniejszych przepisów. Zwrócono również uwagę na tysiące absolwentów kierunku Gospodarka Przestrzenna, którzy niezależnie od zdobytego doświadczenia, nie mogliby wprost wykonywać zadań urbanisty, bez koniecznego członkowstwa w Izbie Architektów.

Opinia TUP definiowała również tezę, że wprowadzenie uprawnień do wykonywania zawodu urbanisty jest celowe. Powinno jednak dotyczyć generalnych projektantów ustawowych aktów prawa miejscowego, a procedury zdobywania uprawnień powinny odpowiadać specyfice zawodu urbanisty. Stanowisko Towarzystwa wywołało reakcję Izby Architektów, czego wynikiem było merytoryczne spotkanie prezesa TUP - Kol. Tomasza Majdy z Krajowym Prezydium Izby Architektów w Warszawie. Podjęto decyzję o kontynuacji dalszych wspólnych rozmów.

ZG TUP

(1) **Opinia TUP do projektu ustawy o zawodzie architekta,** opublikowana na stronie www.tup.org.pl 28 października 2018 roku, link: http://tup.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1710%3Aopinia-tup-do-projektu-ustawy-o-zawodzie-architekta&catid=131%3Aartykuly&lang=pl

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

POLSKIE MIASTA W OBLICZU ZMIAN KLIMATYCZNYCH STANOWISKO TUP OPUBLIKOWANE W RAPORCIE UN GLOBAL COMPACT "ZRÓWNOWAŻONE MIASTA. POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA W POLSCE 2018", PRZEDSTAWIONYM Z OKAZJI KONFERENCJI COP 24

COP24·KATOWICE 2018
KONFERENCJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH
W SPRAWIE ZMIAN KLIMATU

Współczesne miasto jest wynikiem długotrwałych procesów - w Polsce, bardziej niż w innych krajach, procesów charakteryzujących się brakiem ciągłości i wynikających z tego napięć i efektów, które ogólnie można nazwać chaosem. Jednym z przejawów tego chaosu jest rabunkowa gospodarka zasobów, w tym również przestrzeni.

Zakłócona została równowaga między procesami urbanizacji a zdolnością przyrody do utrzymania homeostazy. Reakcją na płynące z tego faktu zagrożenia była koncepcja rozwoju zrównoważonego, która jest powszechnie znana – przynajmniej w warstwie deklaratywnej. Największe problemy rodzi implementacja tej idei w praktyce. Większość dokumentów zawiera bowiem, wśród zakładanych celów, realizację idei zrównoważonego rozwoju, stosując do tego nieadekwatne, czasem wręcz wykluczające się narzędzia. Zjawisko to nabiera na sile tym bardziej im bardziej szczegółowej skali dotyczy. Ze względu na rozbieżność między prostotą samej idei a złożonością jej mnogich aspektów powstaje wiele koncepcji, które akcentują wybrane cechy. Jedną z takich teorii jest koncepcja miasta zwartego (*ang. compact city*).

MIASTO ZWARTE

Podstawą tej teorii jest efektywność wykorzystania terenu, aktualna także w skali regionalnej. Dzięki koncentracji zagospodarowania zmniejszeniu ulega ślad węglowy i ogólniej ślad ekologiczny. Tym samym zmniejszeniu powinno ulec zanieczyszczenie powietrza a jego regeneracja na obszarach ochronionych przed zainwestowaniem, a więc z zasady o znacznie większej aktywności biologicznej, powinna być skuteczniejsza. Zwiększenie obszaru zlewni o niemiejskim charakterze spowodowałoby również zmniejszenie ryzyka powodzi obszarów zurbanizowanych, zwłaszcza w przypadku długotrwałych opadów.

Zmniejszenie śladu węglowego wynika przede wszystkim z obszarowego ograniczenia zagospodarowania o charakterze miejskim, a więc wymagającego budowy, później

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

utrzymania infrastruktury – im mniejsza długość sieci do obsługi tej samej liczby użytkowników, tym mniejsze na nią nakłady, w tym energetyczne. Szczególnie ważnym, dla niniejszego raportu, przykładem infrastruktury jest sieć ciepłownicza. Obecne elektrociepłownie, wyposażone w system kosztownych filtrów przemysłowych stanowią dużo mniejsze źródło zanieczyszczeń niż indywidualne źródła ciepła. Droga miejska sieć ciepłownicza realizowana może być jednak dopiero po przekroczeniu progu opłacalności ekonomicznej, uzależnionego od relacji ilości odbiorców ciepła do długości sieci (wiążę się to m.in. ze stratami ciepła w trakcie przesyłu), a więc znowu od gęstości zaludnienia.

Drugą równie ważną częścią koncepcji miasta zwartego są kwestie wielofunkcyjności i wiążącego się z tym transportu. Im bardziej zwarty jest obszar zurbanizowany, tym krótsze są konieczne przejazdy; im większa gęstość zaludnienia tym łatwiejsza organizacja transportu publicznego, a więc im bardziej zwarte miasto tym potencjalnie mniejsze zanieczyszczenie transportowe. Jednocześnie im bardziej złożony funkcjonalnie jest zespół zabudowy tym rzadsze są potrzeby jego opuszczania w celu zaspokajania potrzeb, których nie można zrealizować na miejscu (np. miejsc pracy, czy usług o odpowiednim profilu). Przy wzroście stopnia wielofunkcyjności jednostki osadniczej rośnie również udział podróży pieszych i rowerowych w ogólnej liczbie podróży, co w sposób oczywisty redukuje zanieczyszczenia związane z transportem.

Cechą naturalną jednostek osadniczych jest jednak skłonność do „rozlewania się". Odwrócenie tego trendu wymaga wysiłku i dyscypliny, co oznacza, że musi być uświadomiona powszechna potrzeba ograniczania zjawiska suburbanizacji.

Zmiana ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w 2015 roku, nie nazywając wprawdzie rzeczy po imieniu, wprowadziła **ideę miasta zwartego** do katalogu celów planowania przestrzennego. Co oznacza, że **dokumenty z zakresu planowania przestrzennego powinny respektować tą ideę. Praktyka pokazuje jednak, że tak nie jest.** W studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin – dokumentach sporządzanych obowiązkowo i określających lokalną politykę przestrzenną – tereny budowlane przygotowano dla ponad 300 mln mieszkańców. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają część kraju i realizują politykę przestrzenną gmin oraz są podstawą do wydawania pozwoleń na budowę, chłonność terenów mieszkaniowych przekracza mniej więcej dwukrotnie liczbę ludności Polski. Przy czym uchwalenie planu miejscowego zobowiązuje samorząd do budowy zaplanowanej infrastruktury technicznej i społecznej, a więc musimy wspólnie złożyć się na budowę i późniejsze utrzymanie sieci, obiektów , dróg itp. dla dwukrotnie większej liczby ludności, a biorąc pod uwagę rozpraszanie zabudowy długość infrastruktury znacznie przekracza te wartości. Wiadomo w dodatku, że nigdy nie zostanie ona wykorzystana w zaplanowanym stopniu. Alternatywą, często obecnie stosowaną w planach miejscowych jest rezygnacja z wyznaczania i budowy infrastruktury publicznej – samorządów faktycznie na to nie stać. Analizy pokazują jednak, że w tym przypadku koszty całkowite nieskoordynowanej budowy infrastruktury przez poszczególne podmioty (każdy w ramach własnej działki) są zwielokrotnione, a co za tym idzie ogólna emisja zanieczyszczeń dramatycznie rośnie.

Pozwolenie na budowę można uzyskać także w przypadku braku planu miejscowego. Służą do tego decyzje administracyjne o warunkach zabudowy, tzw. WZ-ki. Zgodnie z wolą ustawodawcy, wyrażoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w 2003 roku, służą one m.in. realizacji inwestycji niezgodnych z celami planowania przestrzennego,

a więc obecnie m.in. z ideą miasta zwartego. Samorząd nie może odmówić wydania decyzji jeśli zakaz ten nie wynika z prawa powszechnego, ani nie może wydać decyzji negatywnej jeśli da się określić warunki zabudowy na podstawie zabudowy sąsiedniej. Z orzecznictwa natomiast wynika, że sąsiedztwo z reguły należy rozszerzać aż do znalezienia zabudowy podobnej do wnioskowanej (funkcja, gabaryty), pozwalającej określić warunki dla tej zabudowy nowej. W praktyce oznacza to, że prawie zawsze należy wydać pozytywną decyzję administracyjną, niezależnie od uchwalonej lokalnej polityki przestrzennej. Biorąc pod uwagę, że duża część pozwoleń na budowę jest wydawana na podstawie decyzji administracyjnych, niezależnych od wyznaczonych granic zabudowy w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, do wyliczonych tam 300 mln obywateli należy dodać kolejne wartości, razem z towarzyszącym im śladem węglowym w postaci coraz bardziej rozproszonej, a słabo usieciowionej – tym samym mniej odpornej na awarie - infrastruktury.

W ten nurt wpisuje się też program Mieszkanie Plus, który mimo że zakłada lokalnie wysokie intensywności, to dopuszcza zabudowę nawet wbrew zakazom uchwalonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a więc na terenach, które zostały uznane za niebudowlane. Może to dotyczyć terenów w uciążliwym sąsiedztwie, ale też terenów wartościowych przyrodniczo, czy o dużych walorach społecznych dla lokalnych mieszkańców.

TONIZUJĄCA STRUKTURA PRZESTRZENNA

W skali lokalnej na stopień odporności miasta na zdarzenia ekstremalne i jakość życia mieszkańców duży wpływ ma struktura przestrzenna. Jednym z elementów, określanej w dokumentach planistycznych, struktury są korytarze i kliny nawietrzające. Są to najczęściej elementy wielofunkcyjne, zapewniające nie tylko trasy wymiany powietrza, ale także trasy migracji zwierzyny i roślinnego materiału genetycznego, a więc zwiększające odporność miejskiego systemu przyrodniczego. Pierwotną jednak funkcją tych elementów struktury było zapewnienie dobrej jakości powietrza w strefach centralnych rozwijających się zespołów miejskich, generujących wówczas wielkie ilości zanieczyszczeń. Korytarze mają charakter tranzytowy; kliny doprowadzają powietrze w okolice centrum. Co do zasady są to tereny aktywne przyrodniczo, ale funkcje klinów nawietrzających mogą też pełnić np. wolne od zabudowy tereny kolejowe, które mają charakter liniowy. Lokalizacja klinów powinna także uwzględniać zmienność kierunków wiatrów oraz, w miarę możliwości, zapewniać grawitacyjny spływ powietrza.

Podnoszenie się temperatury powietrza (czy to wskutek zmian klimatu, czy przez zwiększanie pojemności cieplnej zbyt dużych zespołów zabudowy, lub energochłonności infrastruktury) powoduje powstawanie wysp ciepła. W tej sytuacji doprowadzenie świeżego powietrza minimalizuje negatywne skutki tego zjawiska. Warunkiem jest oczywiście doprowadzenie chłodniejszego powietrza, co oznacza, że najwyższą efektywność mają elementy o dużej ewapotranspiracji, a więc pokryte roślinnością. Drugim warunkiem jest zachowanie ciągłości korytarza lub klina. Przyglądając się zmianom zagospodarowania łatwo jednak wskazać w miastach kliny, których ciągłość przyrodnicza została w ostatnich dekadach zerwana. Ustawowe uchylenie wszystkich planów miejscowych uchwalonych przed 1994 r. spowodowało, że większość procesów rozwojowych opierała się na wspomnianych wcześniej decyzjach administracyjnych, nie związanych z uchwalaną przez samorząd polityką przestrzenną, a jedynie z przepisami powszechnymi. Uzasadnieniem dla wprowadzenia zabudowy w korytarze przewietrzające bywały ekspertyzy bazujące na uproszczonych modelach przepływów, a nieuwzględ-

niające komplikacji wynikających z wprowadzenia obiektów o innej pojemności cieplnej i zupełnie nie biorące pod uwagę dynamicznego wpływu zieleni na funkcjonowanie korytarza. Ostatnio także program Mieszkanie Plus zachęca do zabudowy terenów kolejowych, niezależnie od pełnionych przez nie funkcji w lokalnych systemach przyrodniczych.

W sezonie zimowym większe znaczenie dla jakości życia w mieście ma doprowadzenie świeżego (a nie chłodniejszego jak latem) powietrza. Z tego względu projektowane kliny zaczynały się w większych, podmiejskich obszarach leśnych. Takie obszary regeneracji powietrza zapewniały odpowiednią jego jakość. W miarę rozwoju jednostki osadniczej obszary podmiejskie ulegały presji inwestycyjnej i stopniowej zabudowie. Dla zapewnienia ich funkcji były one obejmowane ochroną. Jak widać np. w strefie podwarszawskiej była to ochrona nieskuteczna. Rozporządzenie powołujące Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmujący omawiane tereny i zawierający katalog ograniczeń w użytkowaniu, których zgodnie z zasadami legislacyjnymi nie można było wprowadzać do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zostało przez wojewodę zmienione w 2002 r. Przy okazji wyznaczenia nowych granic zostały usunięte rygory ochrony. Sytuacja taka trwała 5 lat i została wykorzystana na zabudowę „zielonego pierścienia Warszawy".

Kolejny cios zadała tzw. ustawa „lex Szyszko", liberalizująca kwestię wycinki drzew. Tereny w chronionym obszarze regeneracji powietrza dla aglomeracji warszawskiej uprzednio już zabudowane zostały mocno uszczuplone z zasobów najbardziej aktywnych filtrów powierza. W ten sposób na funkcjonowanie środowiska miejskiego negatywny wpływ wywarły przepisy, na które miasto nie miało żadnego wpływu. Dodatkowo, negatywne zjawiska potęguje fakt, że zabudowa w strefie podmiejskiej ma charakter rozproszony, a więc ogrzewanie bazuje na indywidualnych źródłach – obecnie często jeszcze zasilanych paliwami niskiej jakości. Tak więc wiele pierwotnych stref regeneracji powietrza zimą straciło jedną ze swoich podstawowych funkcji.

Ze zmianami klimatu wiąże się zagrożenie związane z podtopieniami lokalnymi, pochodzącymi z opadów nawalnych. Wzrost częstotliwości tych podtopień wynika nie tylko z rosnącej częstotliwości zjawisk ekstremalnych, ale też z rosnącego uszczelnienia powierzchni miasta i wiążącym się z tym wzrostem prędkości spływu powierzchniowego. Właściwa gospodarka wodna w skali lokalnej – m.in. spowalniająca odpływ, przez przechwytywanie wód opadowych za pomocą urządzeń technicznych, ale też dzięki zróżnicowanej mozaice zagospodarowania terenu, zapewniająca też zwiększenie retencji wody – mogłaby efektywnie zmniejszyć ryzyko podtopień. W systemie legislacyjnym zerwane zostały jednak całkowicie związki między gospodarka wodną, a planowaniem przestrzennym, a kompetencje do prowadzenie gospodarki wodnej zostały przekazane agendom rządowym. Nie oznacza to, że miasta nie powinny prowadzić własnej gospodarki wodnej nawet nie posiadając formalnych narzędzi, ponieważ dotychczasowe doświadczenia pokazują, że agendy rządowe nie są w stanie zapewnić bezpieczeństwa powodziowego ani ochrony przed suszą w przypadku zjawisk generowanych lokalnie.

Warto pamiętać, że sieć osadnicza jest najbardziej trwałym fizycznym śladem ludzkiej działalności, a więc wadliwe decyzje mają bardzo długotrwałe skutki. System osadniczy jest też najdroższym wkładem cywilizacyjnym, a więc oszczędności lub straty – w każdym wymiarze - mogą być tu największe.

Tomasz Majda
Prezes Towarzystwa Urbanistów Polskich

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

POLTYKA FINASOWA TOWARZYSTWA URBANISTÓW POLSKICH. UCHWAŁA KIERUNKOWA XVII ZJAZDU DELEGATÓW TUP PRZESĄDZENIA FINANSOWE ZARZĄDU GŁÓWNEGO TUP

Uchwała nr 2/2018 w sprawie finansów Towarzystwa Urbanistów Polskich, przyjęta na XVIII Walnym Zjeździe Delegatów TUP w Gdańsku w 23 czerwca 2018 roku, wprowadziła nowe zasady polityki finansowej Towarzystwa. Za cel zmian przyjęto zachęcenie Oddziałów do bardziej aktywnego i skutecznego zbierania składek członkowskich a także do prowadzenia działalności gospodarczej w sposób zapewniający prawidłowe rozliczanie poszczególnych operacji finansowych oraz zabezpieczający środki na funkcjonowanie służb administracyjno-księgowych TUP. Oba wskazane aspekty mają kluczowe znaczenie dla przyszłości TUP. Uchwała wprowadziła: 1) *nowe zasady zbierania i podziału składek członkowskich*; 2) *nowe zasady prowadzenia i rozliczania działalności gospodarczej*; 3) *jednoznaczne unieważnienie wszystkich poprzednich regulacji finansowych*.

Przyjęte w czerwcu regulacje określiły zasady zbierania i podziału składek w sposób umożliwiający podwojenie dochodów poszczególnych Oddziałów TUP z tego tytułu przy jednoczesnym utrzymaniu obecnego poziomu wpływów do Zarządu Głównego. Równocześnie wprowadziły one nowe, jednolite dla całego TUP-u, zasady zbierania składek, w tym stworzyły zachętę finansową do pracy w TUP dla osób rozpoczynających karierę zawodową. Przyjęte decyzje unormowały również aspekty odprowadzenia składek przez osoby przebywające na emeryturze i w trudnej sytuacji życiowej. Zmiany wprowadzono w zakresie możliwości rozliczania działalności gospodarczej.

Wyrazem realizacji przyjętej polityki finansowej jest obecnie przyjęta przez Zarząd Główny **TUP uchwała nr 1/2018 z dnia 16 listopada 2018 roku** w sprawie ustalenia wysokościowej składki członkowskiej w Towarzystwie Urbanistów Polskich. W związku z przyjętymi uchwałami Zarząd Główny, informuje, że od dnia 1 stycznia 2019 roku:

Podstawowa wysokość składki członkowskiej – od 1 stycznia 2019 roku wynosi **20 złotych miesięcznie**.

Członkom, którzy do końca stycznia danego roku, wpłacą składki za cały rok z góry przysługuje **rabat w wysokości 15%.**

Składki w wysokości **50 %** kwoty podstawowej płacą członkowie w wieku **poniżej 30 lat oraz powyżej 65 lat**.

Członkowie honorowi oraz członkowie, którzy ukończyli **75 rok** życia **są zwolnieni** z opłacania składek członkowskich.

Roczna wysokość składek dla członków – zgodnie z ww. ustaleniami - wynosi więc **120 zł** dla w wieku poniżej 30 lat lub powyżej 65 lat oraz **240 zł** dla pozostałych.

W przypadku jednorazowej wpłaty do końca stycznia wielkości te ulegają zmniejszeniu do – odpowiednio – **102 zł** lub **204 zł.**

ZG TUP

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

PRZYGOTOWANIA DO OBCHODÓW 100 LECIA POWSTANIA TOWARZYSTWA URBANISTÓW POLSKICH OJCOWIE ZAŁOŻYCIELE

Zarząd Główny TUP razem z Radą TUP rozpoczął działania związane z przygotowaniami do obchodów 100-lecia powstania Towarzystwa Urbanistów Polskich. W ramach cyklicznych publikacji Zarząd Główny będzie przedstawiał informacje, wspomnienia, krótkie przedruki opisujące proces powstania i rozwoju Towarzystwa. Będą one mogły stanowić wstęp do materiału zebranego docelowo w monografii jubileuszowej. Ponadto w Biuletynie ZG TUP publikowane będą inicjatywy Rady TUP związane z uroczystościami planowanymi w Roku Jubileuszowym 2023 oraz w latach go poprzedzających.

W dniu 14 grudnia 2018 roku, w siedzibie Głównej TUP na Lwowskiej 5, odbyło się spotkanie przedstawicieli Rady Towarzystwa, w sprawie zainicjowania działań jubileuszowych. Pierwsze pomysły zaczęły nabierać „kolorów" i wskazań.

Zarząd Główny TUP przygotował **portrety „ojców założycieli"** Towarzystwa, które uświetniły siedzibę główną w Warszawie. Działanie to miało na celu zachować pamięć i oddać hołd ludziom, dzięki którym Towarzystwo Urbanistów Polskich istnieje dzisiaj i kontynuuje „walkę" o szeroko rozumiane kształtowanie ładu przestrzennego.

Poszukiwania portretów „ojców" Towarzystwa przyniosły zadowalające rezultaty, nie zakończyły się jednak odnalezieniem wszystkich z grupy założycielskiej inicjującej powstanie Towarzystwa. Zarząd Główny TUP uprzejmie prosi o pomoc w znalezieniu portretów osób, których nie udało się jeszcze odszukać.

Inicjatywa założenia Towarzystwa skupiającego ludzi zajmujących się problematyką urbanistyczną zrodziła się w końcu 1922 roku, żeby zostać urzeczywistnioną w 1923 roku. Inicjatorem był ***Oskar Sosnowski****, profesor Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej, kierownik nowopowstałego Zakładu Architektury Polskiej. Grupa 10 członków, założycieli Towarzystwa rekrutowała się z 3 zespołów o różnym doświadczeniu naukowym i zawodowym. Założyciele Towarzystwa Urbanistów Polskich, którzy w 1923 roku podjęli decyzję o powstaniu społecznego stowarzyszenia walczącego o lepszy kształt przestrzeni naszych miast i wsi to:*

- *przedstawiciele Działu Rekrutacji Miast Ministerstwa Robót Publicznych w Warszawie:* ***R. Feliński, A. Jawornicki, A. Kuncewicz, K. Saski****;*
- *przedstawiciele Miejskiego Biura Regulacji w Warszawie:* ***J. Jankowski, J. Pogorski****;*
- *przedstawiciele Zakładu Architektury Polskiej Politechniki Warszawskiej: inicjujący działania* ***O. Sosnowski*** *oraz asystenci ZAP* ***J. Raczyński, B. Zborowski, J. Żakowski****).*

Niewątpliwą zasługą TUP było stworzenie w jego ramach „platformy" współpracy i porozumienia fachowców z różnych dziedzin. Było to wynikiem zrozumienia konieczności kompleksowego ujmowania problemów urbanistycznych, w których zagadnienia formy przestrzennej odgrywają rolę niezmiernie ważną, ale bynajmniej nie wyłączną. Tego rodzaju ujęcie stanowiło wielki krok naprzód w stosunku do pojmowania miasta przez pryzmat architektury.

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

Początkowo TUP miało charakter „kameralny" o przewadze zadań samokształceniowych, przy raczej wąskiej działalności zewnętrznej przejawiającej się głównie w opiniowaniu projektów urbanistycznych. Stopniowo, zgodnie z wytycznymi statutu, następowało przekształcanie się w towarzystwo zawodowo-naukowe, które wywierało wpływ już nie tylko na kształtowanie się myśli urbanistycznej, ale i na formy organizacyjne pracy w zakresie praktyki urbanistycznej oraz na tworzenie się norm ustawodawczych. W ten sposób TUP przeszło do polityki czynnej inicjowania szeregu poczynań i wystąpień do czynników rządowych i samorządowych. Podstawę do rozważań i wystąpień TUP stanowiły w znacznym stopniu opracowywane w tym okresie projekty urbanistyczne oraz trudności wyłaniające się z procesu codziennej praktyki urbanistycznej, a więc zagadnienia projektowania i realizacji. Jednocześnie materiały uzyskiwane w dyskusji oraz opinie TUP oddziaływały na kierunek zainteresowań i styl pracy zawodowej urbanistów.

*TUP zakorzeniło w świadomości społecznej potrzebę podporządkowania samorzutnych procesów w rozwoju poszczególnych miast i aglomeracji miejskiej - **potrzebę świadomego planowania**. Zainicjowało również działania związane z powstaniem **w 1928 roku pierwszego prawa zabudowy i zabudowania osiedli** (Dz. U. R.P. Nr 23, poz. 202) oraz stworzyło podstawy merytoryczne i organizacyjne dla działalności Biur Planowania Regionalnego.*

*TUP uczestniczyło również w rozwoju urbanistyki operacyjnej, rozwiązującej problemy praktycznego przekształcania miast, czego dowodem były organizowane w okresie międzywojennym **liczne konferencje tematyczne** (w 1930 roku w Krakowie i Katowicach poświęcona tematyce ogólnej przekształcania miast, w 1931 roku w Gdyni poświęcona zagadnieniom rozwoju miasta i portu Gdynia, w 1932 roku w Warszawie na temat przekształceń regionalnych). Na uwagę zasługuje również, zorganizowany w lutym 1939 roku przez TUP oraz Związek Miast Polskich - praktyczny **Kurs Planowania Miast i Organizacji Pomiarów Miejskich**, poświęcony różnym grupom odbiorców, trwający 12 dni (konferencjom i kursom organizowanym przez TUP zostanie poświęcony tekst w kolejnym wydaniu Biuletynu ZG TUP).*

*Nie wolno pominąć również czynnej działalności publikacyjnej TUP-u, która od 1930 roku przybrała formę „**Biuletynów Urbanistycznych**" wydawanych kwartalnie w ramach czasopisma „Samorząd Miejski". Stanowią one bogate źródło wiedzy o okresie działań założycieli i członków Towarzystwa w okresie międzywojennym.*

Wiodące osoby, oprócz postaci inicjujących założenie Towarzystwa, w początkowych działaniach TUP, których postacie należy uznać za czołowe, to:

- ***W. Michalski** (prezes TUP w latach 1927-1928); **A. Paprocki** (prezes TUP w latach 1929 -1933); **T. Tołwiński** (prezes w latach 1936-1938); **R. Gutt** (prezes w latach 1938-1939 i 1944), **T. Teoplitz** (członek Zarządu TUP w latach 1928-1937) oraz **I. Drexler** (członek TUP).*

Ich działalność, zdecydowanie, czasami determinacja w dążeniu do celu dały mocne podstawy do dalszego rozwoju organizacji społecznej, jaką jest obecnie TUP.

Tekst przygotowano na podstawie publikacji „Towarzystwo Urbanistów Polskich 1923-1963" oraz Biuletynów Urbanistycznych nr 2 z 1933 roku, nr 4 z 1933 roku oraz nr 2 z 1936 roku.

Anna Aneta Tomczak
wiceprezes Towarzystwa Urbanistów Polskich

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

Obecny Zarząd Główny Towarzystwa Urbanistów Polskich prosi o pomoc w odnalezieniu w materiałach archiwalnych - portretów (dowolna forma) brakujących TWARZY z grupy założycielskiej:

- **Adam Kuncewicz**
- **Tadeusz Pogorski**
- **Jerzy Zaczyński**
- **Brunon Zborowski**

oraz z grupy prezesów TUP
z czasów międzywojennych:

- **Władysław Michalski**
  Prezes TUP w latach 1927-1928
- **Adam Paprocki**
  Prezes TUP w latach 1929-1933

Za pomoc w dotychczasowych poszukiwaniach oraz w obróbce graficznej pozyskanych portretów ZG TUP dziękuje *Annie Anecie Tomczak i Joannie Tomczak* (Oddział Łódzki).

OJCOWIE ZAŁOŻYCIELE I PREZESI MIĘDZYWOJENNI TOWARZYSTWA URBANISTÓW POLSKICH

OSKAR SOSNOWSKI
ZAŁOŻYCIEL TOWARZYSTWA URBANISTÓW POLSKICH

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

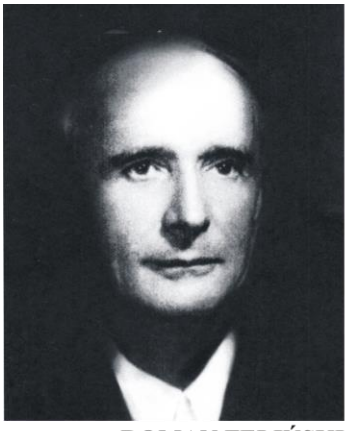

ROMAN FELIŃSKI
ZAŁOŻYCIEL TUP
PREZES TUP W LATACH 1923-1925

ANTONI JAWORNICKI
ZAŁOŻYCIEL TUP
PREZES TUP W LATACH 1928-1929

JANUSZ ŻAKOWSKI
ZAŁOŻYCIEL TUP

KAZIMIERZ SASKI
ZAŁOŻYCIEL TUP

JÓZEF JANKOWSKI
ZAŁOŻYCIEL TUP
PREZES TUP W LATACH 1933-1936

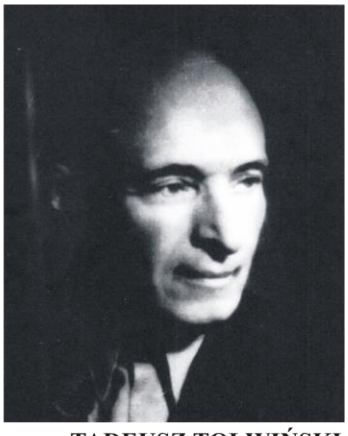

TADEUSZ TOŁWIŃSKI
PREZES TUP W LATACH 1936-1938

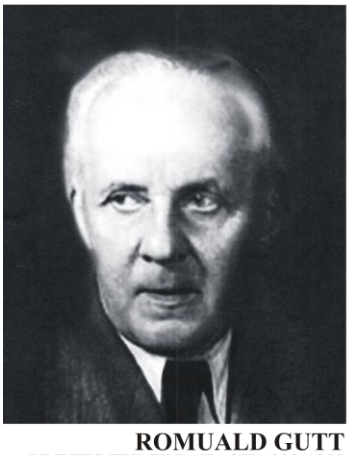

ROMUALD GUTT
PREZES TUP W LATACH 1938-1939
i 1946

IGNACY DREXLER
CZŁONEK TUP

TEODOR TEOPLITZ
CZŁONEK ZARZĄDU TUP
W LATACH 1928-1937

Towarzystwo Urbanistów Polskich
rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

NAGRODA IMIENIA JERZEGO REGULSKIEGO - III EDYCJA

W dniu 8 października 2018 odbyła się uroczystość wręczenia nagrody **imienia Jerzego Regulskiego.** Nagroda została ustanowiona w 2016 roku przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej oraz Towarzystwo Urbanistów Polskich i jest przyznawana za wybitne osiągnięcia w kreowaniu ładu przestrzennego i rozwoju samorządności terytorialnej. Podczas Gali połączonej z Rankingiem Samorządów "Rzeczpospolitej", która odbyła się w Muzeum Historii Żydów Polskich POLI, przyznano nagrody i wyróżnienia w czterech kategoriach.

Kategoria **IDEA,** przyznawana za wdrażanie samorządności terytorialnej, planu lub projektu urbanistycznego, koncepcji przestrzennej, wizji rozwoju przestrzennego, inicjatywy obywatelskiej mającej na celu rozwiązanie lokalnych problemów, czy innego przedsięwzięcia o podobnym charakterze.

NAGRODA: **Stowarzyszenie Metropolia Poznań**, dzieło: *Poznańska Kolej Metropolitalna*.

WYRÓŻNIENIA:

- **Biuro Rozwoju Wrocławia** - dzieło: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Wrocławia*
- **Biuro Rozwoju Gdańska -** dzieła: *Gdańskie Przestrzenie Lokalne* - etap 2, *obszary zdegradowane, Gdańska Polityka Wodna*.

Kategoria: **REALIZACJA DZIEŁA** - przyznawana za wdrożenie koncepcji społecznej lub urbanistycznej mającej charakter przestrzenny oraz aktywności wzmacniającej samorządność terytorialną w Polsce oraz krajach które ją budują.

NAGRODA: **Urząd Miasta Zakopane** - dzieło: *Park Kulturowy obszaru ulicy Krupówki*.

WYRÓŻNIENIA:

- **Czarny Bór, Stare Bogaczowice, Szczawno Zdrój oraz Nadleśnictwo Wałbrzych i Fundacja Edukacji Europejskiej** - dzieło: *Koncepcja zagospodarowania turystycznego „Wokół Trójgarbu*"
- **Miasto Gliwice**, dzieło - *Zagospodarowanie przestrzenne Dzielnicy Akademickiej w Gliwicach, poprzez budowę hali widowiskowo - sportowej Arena Gliwice, modernizację infrastruktury drogowej wokół hali i terenów zielonych (Park Chrobrego) oraz części ulicy Akademickiej, jako publicznej strefy pieszej*.
- **Wójt Gminy Jasienica** - dzieło: *Pierwsza w Polsce Niskoemisyjna Strefa Ekonomiczna w Jasienicy*.

Kategoria: **WIEDZA I UPOWSZECHNIANIE,** przyznawana za pracę naukową, publikację, czy inną formę krzewienia lub poszerzania wiedzy związanej z samorządnością terytorialną, urbanistyką i ładem przestrzennym.

NAGRODA**: dr hab. inż. arch. Aleksandra Sas-Bojarska**, prof. nadzw. Politechniki Gdańskiej - dzieło: *Recenzowana praca naukowa Wielkie inwestycje w kontekście zagrożeń i ochrony krajobrazu* (Wyd. Politechniki Gdańskiej, 2017).

WYRÓŻNIENIE: **dr Krystian Ziemski & Partners Kancelaria Prawna sp. k.** - dzieło: *Utworzenie i nieprzerwane wydawanie bezpłatnego czasopisma internetowego „Prawo dla samorządu adresowanego przede wszystkim do pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz spółek komunalnych*.

Kategoria: **AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** - rozumiana jako inicjatywa i działania lokalnej społeczności lub osób przyczyniających się do rozwoju samorządności terytorialnej oraz podniesienia ładu przestrzennego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Laureatami nagrody i wyróżnienia zostali:

NAGRODA: **Marcin Bazylak Wiceprezydent Dąbrowy Górniczej**, dzieło - *„Fabryka Pełna Życia – rewitalizacja śródmieścia Dąbrowy Górniczej”.*

WYRÓŻNIENIA:

- **Gmina Bieliny**, dzieło - *Prowadzenie polityki rozwoju przy aktywnym udziale poszczególnych grup społeczności lokalnej w formułowaniu polityki, decydowaniu i wdrażaniu. Rozwój oparty na zasobach lokalnych – potencjale ludzkim i aktywności mieszkańców gminy Bieliny;*
- **Urząd Gminy Stare Babice** - dzieło: *Polityka przestrzenna w Gminie Stare Babice – przeobrażenia struktury ewidencyjnej gminy z udziałem mieszkańców na przykładzie wsi Borzęcin Duży oraz innych obszarów gminy;*
- **Ludwik Węgrzyn - Samorządowiec**, Prezes Związku Powiatów Polskich - dzieło: *Za szczególny wkład i zaangażowanie w rozwój samorządności lokalnej oraz czuwanie nad tworzeniem prawa związanego z ładem przestrzennym państwa* jako Samorządowiec, Prezes ZPP, Starosta Bocheński oraz były Członek Głównej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej.

Kapituła Konkursu przyznała również NAGRODĘ ZA CAŁOKSZTAŁT DZIAŁALNOŚCI na rzecz rozwoju przestrzeni miejskiej i samorządności w Polsce, którą otrzymał - **śp. dr Stanisław Wyganowski.**

W S P O M N I E N I E

STANISŁAW WYGANOWSKI

7 grudnia 1919 - 13 października 2017

Dr nauk ekonomicznych. Pracował jako urbanista w kraju i za granicą. Od 1950 był zatrudniony w warszawskich instytucjach związanych z gospodarką miejską: Instytucie Budownictwa Mieszkaniowego, Biurze Projektów Warszawa Północny-Wschód, Pracowni Urbanistycznej Województwa Warszawskiego, Instytucie Urbanistyki i Architektury, którego na początku lat 70. był dyrektorem. W latach 1968–1972 był członkiem Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju oraz Komitetu Architektury i Urbanistyki Polskiej Akademii Nauk. W latach 1968–1973 zasiadał we władzach Towarzystwa Urbanistów Polskich, a w 1997 został wybrany na prezesa TUP. Od 1974 do 1980 przebywał w Algierii, gdzie pracował na kontrakcie nad planem miasta Algier. Od 1980 był zatrudniony na stanowisku docenta w Instytucie Kształtowania Środowiska. W 1990 był wojewodą warszawskim. 30 stycznia 1990 premier Tadeusz Mazowiecki mianował go prezydentem Warszawy, a 25 czerwca 1990 (po wyborach samorządowych z 27 maja) ponownie na prezydenta wybrało go Zgromadzenie Wyborcze Warszawy. Jako prezydent Warszawy pełnił funkcje przewodniczącego Światowego Związku Miast Pokoju. W latach 1990–1994 był przewodniczącym rady Fundacji Unii Metropolii Polskich. W 1993 opublikował książkę pt. „Jutro wielka Warszawa”. Kadencję prezydencką zakończył 5 października 1994.

Dr Stanisław Wyganowski zmarł 13 października 2017 roku w Warszawie.

Na podstawie tekstu
http://www.nagrodaregulskiego.frdl.pl
20 grudnia 2018 rok

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

ZMIANY LEGISLACYJNE ZWIĄZANE Z PROCESEM PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

Rządowe regulacje prawne, przyjęte i planowane w drugiej połowie 2018 roku:

Specustawa mieszkaniowa, czyli ***ustawa o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących*** z dnia 5 lipca 2018 roku, ukazała się 7 sierpnia 2018 roku w Dzienniku Ustaw 2018 poz. 1498. Nowe przepisy weszły w życie po 14 dniach od publikacji, czyli od 22 sierpnia 2018. Trochę później, bo od 7 września 2018 zaczęły obowiązywać 3 przepisy specustawy mieszkaniowej (art. 39, 50 i 52), które dotyczą wykorzystania gruntów rolnych w granicach administracyjnych miast.

W dniu 29 października 2018 roku Rada Ministrów podjęła Uchwałę Nr 162/2018 w sprawie przyjęcia ***„Systemu zarządzania rozwojem Polski”.*** Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Planowana przebudowa systemu zarządzania rozwojem kraju jest konsekwencją przyjęcia przez Radę Ministrów (w dniu 14 lutego 2017 roku) ***Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020***, z przyjętą perspektywą do 2030 roku. Skrót założeń Systemu Zarządzania rozwojem Polski ZG TUP opublikuje w następnym numerze Biuletynu.

Obowiązująca od 30 kwietnia ***ustawa o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw*** (Dz.U. z 2016 roku poz. 585), która wprowadziła istotne ograniczenia przy obrocie gruntami rolnymi, jest w trakcie zmian. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi planuje poluzowanie obrotu ziemią rolną. Działania dążą do tego, żeby każdy mógł kupić hektar ziemi, a nie, jak dziś, 30 arów. W sprzedaży gruntów w granicach administracyjnych miast mają zostać zlikwidowane ograniczenia. Projekt ustawy jest już gotowy i obecnie resort rolnictwa analizuje uwagi zgłoszone w ramach uzgodnień międzyresortowych i konsultacji publicznych. Następnie przygotowana zostanie ostateczna wersja ustawy, która zostanie skierowany pod obrady rządu.

Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju kontynuuje prace legislacyjne nad projektem ***ustawy o architektach.*** Nowa ustawa będzie regulować, wykonywanie samodzielnych funkcji technicznych architektonicznych w budownictwie, zasady uzyskiwania uprawnień architektonicznych, organizację i zadania samorządów zawodowych architektów, prawa i obowiązki członków tych samorządów, a także odpowiedzialność dyscyplinarną. Będzie także określać zakres uprawnień budowlanych - co będzie stanowić wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 7 lutego 2018 roku. Przepisy zakwestionowane przez Trybunał Konstytucyjny utracą moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw a więc 12 lutego 2019 roku.

KRONIKA WYDARZEŃ ZG TUP

UCHWAŁY XVIII WZD TUP

W dniach 23-34 czerwca 2018 roku odbył się w Gdańsku, na Wydziale Architektury Politechniki Gdańskiej - **XVIII Walny Zjazd Delegatów Towarzystwa Urbanistów Polskich**. W wyniku merytorycznej dyskusji Walny Zjazd Delegatów podjął 2 uchwały kierunkowe:

- Uchwała nr 1/2018 w sprawie zmian w Statucie TUP;
- Uchwała nr 2/2018 w sprawie finansów Towarzystwa.

Uchwałą nr 3/2018 nadano godność członka honorowego TUP następującym Koleżankom i Kolegom: ***Kol. Julitcie Grocholskiej*** (oddział

w Warszawie), kol. ***Elżbiecie Kaczmarskiej*** (oddział w Krakowie), kol. ***Zbigniewowi J. Kamińskiemu*** (oddział w Katowicach), kol. ***Bartłomiejowi Kolipińskiemu*** (oddział w Warszwie), ***kol. Andrzejowi Konarskiemu*** (oddział we Wrocławiu), kol. ***Bogdanowi Mikułowskiemu*** (oddział we Wrocławiu), kol. **Ludwikowi Miśkowi** (oddział w Poznaniu), kol. ***Danieli Przyłęckiej*** (oddział we Wrocławiu), kol. ***Aleksandrze Ruzikowskiej-Chmiel*** (oddział we Wrocławiu), kol. **Beacie Sztark** (oddział w Warszawie), ***kol. Kazimierzowi Wejchertowi*** (oddział w Poznaniu), kol. ***Zdzisławowi Wośko*** *(oddział w Lublinie).*

Uchwałą nr 4/2018, po krótkiej dyskusji, uhonorowano złotą odznakę następujących Kolegów: Kol. ***Macieja Mazurka*** (oddział w Opolu), ś.p. Kol. ***Tadeusza Kmiecia*** (oddział w Katowicach), Kol. ***Tomasza Majdę*** (oddział w Warszawie).

Walny Zjazd Delegatów TUP podjął 5 uchwał kierunkujących działalność przeszłego Zarządu Głównego TUP. Uchwałą nr 5/2018 zobowiązał ZG TUP **do przeprowadzenia dyskusji o potrzebie i kierunkach zmian Statutu**, wskazując na potrzebę opracowania ankiety skierowanej do wszystkich członków TUP z pytaniem o samookreślenie się i oczekiwania względem TUP. Istotną uchwałą (nr 6/2018) była decyzja zobowiązująca władze statutowe TUP do podjęcia prac programowo - organizacyjnych nad formami **uczczenia 100. Rocznicy powstania Towarzystwa** oraz powołania odpowiednich zespołów tematycznych związanych z upamiętnieniem 1923 roku oraz organizacją przyszłego Jubileuszu. Ciekawą inicjatywą, mającą na celu szeroko pojętą edukację przestrzenną „od podstaw", było przyjęcie przez WZD TUP uchwały nr 7/2018 w sprawie przygotowania przez TUP **pilotażowego programu edukacyjnego dla dzieci i młodzieży w zakresie planowania przestrzennego i estetyki w kształtowaniu krajobrazu.**

Uchwała nr 8/2018 w sprawie **promocji działań TUP** wskazała konieczność kontynuacji polityki medialnej poprzez działania: promujące Towarzystwo Urbanistów Polskich, podkreślające wartości ładu przestrzennego oraz podkreślające zasady legislacji urbanistycznej. Uchwała nr 9/2018, po długiej dyskusji merytorycznej, wskazała konieczność prowadzenia intensywnych działań na rzecz **restytucji wydawnictwa TUP** w formie internetowej i drukowanej.

Delegaci podczas XVIII Walnego Zjazdu TUP wybrali również nowe władze Towarzystwa na kadencję 2018-2021. Nowym Prezesem Towarzystwa został kol. dr arch. ***Tomasz Majda***. Wiceprezesami zostali: kol. prof. arch. ***Maciej Borsa*** i kol. dr arch. ***Aneta Tomczak***, Sekretarzem Generalnym - kol. ***Bartłomiej Kolipiński***, Skarbnikiem kol. dr ***Paulina Sikorska***. Członkami: kol. ***Joanna Grocholewska***, kol. ***Maria Oleszczuk***, kol. dr ***Tomasz Sławiński***, kol. ***Aleksandra Sieradzka-Stasiak***, kol. ***Dariusz Brzozowski***, kol. dr arch. ***Dorota Kamrowska-Załuska***, kol. dr arch. ***Monika Gołąb-Korzeniowska***, kol. dr arch. ***Agnieszka Wróbel-Wójtowicz.***

STATUT TOWARZYSTWA URBANISTÓW POLSKICH

Zarząd Główny TUP informuje, że we wrześniu 2018 roku Krajowy Rejestr Sądowy zarejestrował zmiany Statutu TUP, przyjęte przez XVIII Walny Zjazd Delegatów Towarzystwa Urbanistów Polskich, uchwałą nr 1/2018 z 23 czerwca 2018 roku**. Zmiany Statutu** wynikały zarówno z przeprowadzonej deregulacji zawodu urbanisty, jak i nowej ustawy *Prawo o Stowarzyszeniach*.

Zmiany dotyczyły, w szczególności:

- ujednolicenia nazewnictwa,
- powrotu do uwzględniania potrzeb środowiska zawodowego urbanistów w działalności statutowej,
- dodania punktu o współpracy ze środowiska-

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

mi naukowymi i uczelniami,
- pojawienia się zapisów związanych z działalnością doskonalącą i podnoszącą kwalifikacje, zgodnie z ustawą o stowarzyszeniach,
- wprowadzenia zapisów określonych mianem "Zasady Etyki Towarzystwa", które Sąd Koleżeński nowej kadencji powinien wypracować,
- zmiany regulacji dotyczących sekcji, kół i grup problemowych,
- wprowadzenia możliwości głosowania zdalnego w gremiach TUP za pośrednictwem internetu,
- doprecyzowania warunków ustania członkostwa w poszczególnych gremiach: Zarząd Główny, Komisja Rewizyjna, Sąd Koleżeński i Rada TUP,
- umożliwienia zbierania składek członkowskich przez ZG na wniosek oddziału,
- umożliwienia ZG regulacji kwestii Rzeczoznawców oraz Komisji Kwalifikacyjnej,
- dodania w Statucie rozdziału 6a dotyczącego działania Rzeczoznawców oraz Komisji Kwalifikacyjnej.

link:https://www.tup.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=97&Itemid=93&lang=pl

BIULETYN KOMITETU PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU

Zarząd Główny informuje, że w dniu 23 listopada 2018 roku Sąd Okręgowy w Warszawie - VII Wydział Cywilny Rejestrowy na posiedzeniu niejawnym, przyjął wniosek złożony przez **Polską Akademię Nauk i Towarzystwo Urbanistów Polskich** dotyczący zmian w tytule **Biuletynu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN**. W rubryce nr 5, wskazującej wydawcę, uzupełniono wpis potwierdzający, że TUP staje się współwydawcą wskazanego Biuletynu PAN. Jest to konsekwencją przyjętej 10 lutego 2018 roku uchwały nr 39/02/2018 ZG Towarzystwa Urbanistów Polskich w sprawie podjęcia przez TUP współpracy z KPZK PAN. Pozwoli to na utrzymanie ciągłości wydawniczej Biuletynu, numeru ISSN oraz liczby punktów otrzymywanych za publikacje w czasopiśmie z Listy MNiSW. Biuletyn KPZK jest ważnym czasopismem, wydawanym od 1960 roku, kształtującym interdyscyplinarne poglądy na kwestie zagospodarowania przestrzennego oraz metodologię planistyczną. Towarzystwo od początku istnienia Biuletynu aktywnie uczestniczyło w procesie wydawniczym, a członkowie TUP stanowili znaczącą grupę autorów publikowanych artykułów.

POLSKA RADA ARCHITEKTURY I TOWARZYSTWO URBANISTÓW POLSKICH - POROZUMIENIE

Zarząd Główny informuje, że wobec niemożności przeforsowania Polskiej Polityki Architektonicznej jako dokumentu rządowego obecna, trzecia już edycja ***Polskiej Polityki Architektonicznej*** została zaadresowana do samorządów. Mimo merytorycznego wkładu członków TUP we wszystkie edycje Polskiej Polityki Architektonicznej Towarzystwo Urbanistów Polskich nie zostało wymienione jako organizacja współpracująca przy obecnym wydaniu. ZG TUP stwierdził więc potrzebę dookreślenia zasad współpracy z PRA. 16 października 2018 roku, uznając potrzebę dokumentu powszechnego tworzącego ramy działań instytucji państwa dla budowania poczucia tożsamości, kreowania warunków zaistnienia ładu przestrzennego, ale i wzmacniania zdolności do konkurowania dla uczestników szeroko rozumianego rynku budowlanego, podpisane zostało **porozumienie o współpracy z Polską Radą Architektury**[1]. Zarząd Główny TUP upoważnił do uczestnictwa w działaniach Polskiej Rady Architektonicznej swojego przedstawiciela okreś-

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

lając jego zadania. Porozumienie to nie rozpoczyna wprawdzie współpracy obu stowarzyszeń, ale otwiera nowy jej rozdział, wskazując docelowe zasady działania.

(1) link do Porozumienia:
http://tup.org.pl/download/ZG/2018_PorozumieniePRA.jpg

ZAŁOŻENIA PODSTAWOWEJ OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH W ŚWIETLE USTAWY Z DNIA 10 MAJA 2018 ROKU O OCHRONIE DANYCH OSOBOWYCH - KLAUZULE

Zarząd Główny TUP przeprowadził wewnętrzną dyskusję dotyczącą konieczności respektowania w działalności TUP ochrony danych osobowych, z pełnym zrozumieniem potrzeby takich działań. Jednakże z uwagi na ciągle pojawiające się interpretacje dotyczące kwestii proceduralnych, mając na uwadze potrzebę przyjęcia adekwatnych do specyfiki rozwiązań, postanowiono, że wdrażanie RODO w TUP bedzie miało charakter sukcesywny. Wprowadzanie Polityki Bezpieczeństwa Informacji w TUP, rozpoczęto od przyjęcia wzorów klauzul informacyjnych. Zarząd Główny TUP podjął w dniu 14 grudnia 2018 roku, uchwałę w sprawie przyjęcia podstawowych klauzul dotyczących przechowywania i przetwarzania danych osobowych. Wprowadzono następujące regulacje:

- klauzule informacyjne dotyczące przetwarzania danych osobowych, dla których administratorem danych jest Towarzystwo Urbanistów Polskich (nr 1A i nr 1B);
- klauzula zachowania poufności, stosowana w przypadku dostępu do danych osobowych (nr 2)
- klauzula potwierdzająca zapoznanie z przepisami dotyczącymi danych osobowych w przypadku ich przetwarzania (nr 3).

Szczegółowe informacje dotyczące przyjętych przez Zarząd Główny Towarzystwa regulacji związanych z przechowywaniem i przetwarzaniem danych osobowych zostaną opublikowane w odrębnej publikacji ZG TUP. Wdrożenie Polityki Bezpieczeństwa, w tym analiza rodzajów danych osobowych oraz form ich zabezpieczenia będzie przedmiotem dalszej pracy Zarządu Głównego.

KOLEGIUM TUP

W dniu 28 września 2018 roku, w siedzibie TUP w Warszawie na ulicy Lwowskiej, odbyło się Kolegium TUP, w którym uczestniczyli prezesi oraz delegowani członkowie poszczególnych oddziałów Towarzystwa oraz przedstawiciele Zarządu Głównego TUP. Podczas spotkania dyskutowano następujące zagadnienia:

- finanse TUP w kontekście uchwał WZD - *„możliwości i zagrożenia”;*
- działalność poszczególnych oddziałów Towarzystwa, w tym możliwości wzmocnienia obecności TUP na obszarach aktualnie nieaktywnych;
- organizacja i badania aktywności i oczekiwań członków TUP;
- założenia monitoringu ZG TUP dotyczące specustawy mieszkaniowej.

Dyskusja uwypukliła problemy oddziałów terenowych, w szczególności w zakresie pozyskiwania nowych członków oraz prowadzenia polityki finansowej.

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

Posiedzenie Kolegium TUP
Warszawa, 28 września 2018 roku

WIZYTA DELEGACJI CAUPD

19 grudnia 2018 roku, na zaproszenie prezesa TUP, przyjechała do Polski delegacja China Academy of Urban Planning and Design.

Było to drugie spotkanie z przedstawicielami tej dynamicznie rozwijającej się instytucji, funkcjonującej w ramach **Ministry of Housing and Urban-Rural Development**. Tegoroczna delegacja składała się z przedstawicieli CAUPD z południowych Chin: **Shenzhen i Kantonu**. Głównym przedmiotem rozmów były doświadczenia związane z przekształceniami terenów miejskich na obszarach zalewowych. Biorąc pod uwagę zainteresowanie władz chińskich współpracą z EU w ramach idei Nowego Jedwabnego Szlaku (czego wyrazem było choćby kilka ubiegłorocznych spotkań TUP z delegacjami MoHURD) dyskutowano również o perspektywach ściślejszej współpracy TUP i CAUPD.

ZG TUP SPRAWY RÓŻNE

Zarząd Główny TUP informuje, że w ramach przeprowadzonego ***Remanentu spraw na koniec kadencji 2015 - 2018 w świetle podjetych w tym czasie uchwał ZG***, podjęto decyzje w następujących kwestiach:

- ***Patronaty***. Zarząd Główny Towarzystwa w obecnej kadencji będzie przyznawał patronaty kolegialnie, z wykorzystaniem możliwości głosowania korespondencyjnego.
- ***Komisje i Zespoły zadaniowe***. Zarząd Główny zdecydował, że nowe komisje i zespoły będą powoływane w miarę potrzeb. Do chwili obecnej powołano trzy zespoły zadaniowe: **ds systemu zintegrowanego planowania** (Kol. Tadeusz Markowski - przewodniczący, Kol. Maciej Borsa, Kol. Bartłomiej Kolipiński, Kol. Tomasz Majda), **ds. zakresu ustaleń gminnej ewidencji zabytków w planach miejscowych** (Kol. Anna Aneta Tomczak - przewodnicząca,

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

Kol. Paulina Sikorska, Kol. Joanna Grocholewska); **ds monitoringu specustawy mieszkaniowej** (Kol. Bartłomiej Kolipiński - przewodniczący, Kol. Tomasz Sławiński). Powołane zespoły zadaniowe mają charakter inicjujący pracę, co oznacza, że ich skład będzie uzupełniany.

– ***Pełnomocnictwa***. Wobec konieczności zapewnienia ciągłości funkcjonowania struktur Towarzystwa, ZG na posiedzeniu w dniu 14 grudnia 2018 roku uznał, że pełnomocnictwa dla oddziałów będą udzielane na zasadach dotychczasowych z tym, że nieznacznemu uproszczeniu uległa tabela zgłoszenia przedsięwzięcia, konieczna dla uzyskania pełnomocnictwa dla realizacji przedsięwzięcia, którego budżet przekracza 5 tys. zł.

– ***Rejestry i wykazy***. Zarząd Główny postanowił, że utworzone w minionej kadencji wykazy umów i planowanych przedsięwzięć będą nadal prowadzone. Zarząd wykazał, że istnieje potrzeba aktualizacji rejestrów (np. rzeczoznawców), z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z RODO, w tym związanych z kwestią ujawniania rejestrów oraz wykazów na stronach internetowych.

K O N F E R E N C J E

FORUM ARCHITEKTURY 13 GRUDNIA 2018 ROKU

Oddział Warszawskiego SARP, Towarzystwo Urbanistów Polskich oraz Fundacja Integracja byli organizatorami Forum Architektury, na którym tematem przewodnim były „**Drogi do przyjaznej architektury**". Wydarzenie odbyło się 13 grudnia 2018 roku W Warszawie w Oddziale SARP przy ulicy Foksal. Było ono dedykowane tematyce jakości polskiej przestrzeni, ze szczególnym uwzględnieniem dostępności dla osób niepełnosprawnych. Podczas dyskusji wybrzmiały tematy zawiązane ze *sprawnością w niepełnosprawności*, planowaniem przestrzeni publicznej, wspólnej przestrzeni w miastach i jej formy oraz edukacji przestrzennej. Wydarzenie objęte było honorowym patronatem Prezesa Rady Ministrów RP.

FORUM ARCHITEKTURY

P U B L I K A C J E

W ramach tematyki - p u b l i k a c j e - Zarząd Główny TUP umieszczać będzie publikacje o wyjątkowym charakterze badawczym, związane z doświadczeniami praktycznymi lub ciekawe, tematyczne wydawnictwa stanowiące opracowanie własne członków Towarzystwa.

RAPORT - STUDIA NAD CHAOSEM PRZESTRZENNYM - PAN, KPZK TOM CLXXXII (WARSZAWA 2018)

Publikacja jest dziełem składającym się z trzech integralnie połączonych ze sobą części, stanowiących spójny raport **Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Przestrzennego Kraju PAN**, którego tematem badawczym są niekontrolowane, chaotyczne procesy urbanizacji w Polsce. Ich koszty i skutki są zauważalne w bardzo wielu dziedzinach życia, w szczególności w ekonomi miast i rozwoju społecznym.
Układ publikacji odpowiada przyjętym celom badawczym. Raport składa się z następujących części:

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

– Tom I „***Chaos przestrzenny i prawo***”, autorstwa **Adama Kowalewskiego i Macieja J. Nowaka**, dotyczy prawa, które zdaniem autorów, jest największym regulatorem procesów przestrzennych. Część ta w sposób syntetyczny przedstawia historyczny rozwój zarządzania przestrzenią i planowania miast, ze szczególnym uwypukleniem roli władz publicznych.
link: http://journals.pan.pl/skpzk/125355
– Tom II ***„Koszty chaosu przestrzennego”,*** opracowany pod redakcją Adama Kowalewskiego, Tadeusza Markowskiego i Przemysława Śleszyńskiego, opisano w nim narastający kryzys gospodarki przestrzennej i planowania przestrzennego w Polsce po 1989 roku. W tej części wybrzmiała teza, że podstawowym warunkiem przezwyciężenia kryzysu jest reforma obowiązującego prawa.
link: http://journals.pan.pl/skpzk/125267
– Tom III ”Uwarunkowania, skutki i propozycje naprawy chaosu przestrzennego”, autorstwa **Przemysława Śleszyńskiego, Adama Kowalewskiego** oraz **Tadeusza Markowskiego**, podejmuje próbę zdefiniowania barier i uwarunkowań zmian. Jak napisali autorzy, opierając się na własnych doświadczeniach zawodowych, ta część pracy wymaga dalszych, monitorujących badań.
link: http://journals.pan.pl/skpzk/125267

Część trzecią kończą podstawowe rekomendacje, w których wykorzystano również dokumenty opublikowane po 1994 roku, w których uchwalone prawo zmieniło zasady gospodarki przestrzennej.

Ze wstępu, napisanego przez autorów do Raportu: *Być może Raport nie wywoła zmian, a jego rekomendacje podzielą losy wcześniejszych dokumentów, uchwał i ekspertyz. Być może konieczne są jeszcze większe straty społeczne i gospodarcze, aby władze naszego kraju podjęły* ***reformę gospodarki przestrzennej****, zwłaszcza jej podstaw prawnych. Autorzy mają tego świadomość. Jednak nawet w sytuacji ograniczonych szans na zmiany, społeczny obowiązek nakazuje, aby architekci, urbaniści, ekonomiści i prawnicy, ponawiali i dokumentowali potrzebę generalnej reformy zarządzani naszym wielkim dobrem - zagospodarowaną i otwartą przestrzenią. Alternatywą reformy jest akceptacja stanu, w który wielomilionowa rzesza Polaków będzie w coraz większym zakresie skazana na życie w chaosie w wadliwych strukturach osadniczych, o niskich walorach kulturowych i złym stanie środowiska, pozbawionym usług i przestrzeni publicznych. W standardzie niespotykanym w Europie XXI wieku.*

Publikacja jest próbą oceny materialnych skutków i zgodności funkcjonującego prawa z zasadami wiedzy urbanistycznej.

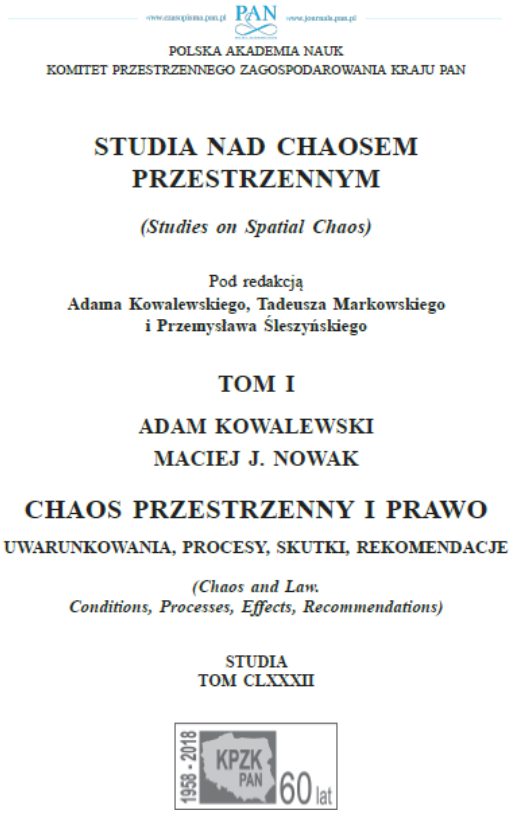
POLSKA AKADEMIA NAUK
KOMITET PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU PAN

STUDIA NAD CHAOSEM PRZESTRZENNYM

(Studies on Spatial Chaos)

Pod redakcją
Adama Kowalewskiego, Tadeusza Markowskiego
i Przemysława Śleszyńskiego

TOM I

ADAM KOWALEWSKI
MACIEJ J. NOWAK

CHAOS PRZESTRZENNY I PRAWO

UWARUNKOWANIA, PROCESY, SKUTKI, REKOMENDACJE

(Chaos and Law.
Conditions, Processes, Effects, Recommendations)

STUDIA
TOM CLXXXII

ATLAS STATYSTYCZNY POLSKI (2018)

Atlas statystyczny Polski opublikowany został z okazji przypadającej w 2018 roku setnej rocznicy powstania Głównego Urzędu Statystycznego. Jest to opracowanie obrazujące w sposób kartograficzny rozwój kraju, w ścisłym powiązaniu z uwarunkowaniami regionalnymi i lokalnymi, a także sytuacją w Unii Europejskiej i na świecie. Ujęta w opracowaniu tematyka społeczna, gospodarcza, środowiskowa oraz wymiar terytorialny stanowią wsparcie informacyjne dla analiz przestrzennych dokonywanych w celu monitorowania realizacji założeń polityki publicznej. Zagadnienia związane z kapitałem ludzkim, w powiązaniu z tematyką jakości życia społeczeństwa, obrazują wymiar społeczny prowadzonej polityki spójności. Aspekt gospodarczy obejmuje tworzenie potencjału finansowego i gospodarczego oraz ich wpływ na konkurencyjny i zrównoważony rozwój, także w kontekście środowiskowym. Uzupełnieniem **map statystycznych są mapy administracyjne i polityczne Polski i Europy, a także mapy prezentujące stosowane przez statystykę publiczną podziały statystyczne i funkcjonalne**. Zaprezentowane w Atlasie dane dotyczą roku 2016 lub ostatniego dostępnego. W celu zilustrowania zmian w czasie, wybrane zagadnienia przedstawiono w retrospekcji wieloletniej. W przypadku demografii prezentacja zjawisk sięga 1950 roku, natomiast w prognozie ludności – 2050 roku. Jest to przekrojowa publikacja dla każdego urbanisty, który sięga po dane statystyczne.

Dostępne są także aktualne atlasy statystyczne dla poszczególnych województw.

link, poz. 7: https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/inne-opracowania-zbiorcze/atlas-statystyczny-polski,29,1.html
link: https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl

Z okazji NOWEGO 2019 ROKU
Zarząd Główny Towarzystwa Urbanistów Polskich życzy
wszystkim członkom TUP-u i ich rodzinom:

12 miesięcy zdrowia,
53 tygodnie szczęścia,
8760 godzin wytrwałości w pracy,
525600 minut pogody ducha,
31536000 mądrego lenistwa w sprawach nieistotnych
i zatroskania w tych najistotniejszych.

Zarząd Główny Towarzystwa Urbanistów Polskich

2019

Biuletyn NR 1
obejmujący okres od **1 lipca 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku**
opracowany przez **Zarząd Główny Towarzystwa Urbanistów Polskich**
Kadencja 2018-2021

Koncepcja i opracowanie graficzne *Kol. Anna Aneta Tomczak*

Publikacja elektroniczna, wydruk tradycyjny: 10 sztuk

W Biuletynie wykorzystano teksty: *Kol. Macieja Borsy, Kol. Tomasza Majdy,*
Kol. Barłomieja Kolipińskiego, Kol. Pauliny Sikorskiej,
Kol. Anny Anety Tomczak oraz materiały ZG TUP
Za udostępnienie zdjęć z Kolegium TUP dziękujemy *Kol. Marii Dankowskiej*

Grudzień 2018

Towarzystwo Urbanistów Polskich rok założenia 1923
ul. Lwowska 5/100, 00-660 Warszawa. tel./fax: 22 875 97 56 tel.: 22 875 97 56 e-mail: zg@tup.org.pl , www.tup.org.pl